TISZÁNTÚL

Politikai napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 k.
Negyedévre ..... 4 „
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 „
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 „
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 230. szám. Nagyvárad. Kedd 1913. október 7.

Tanuljatok magyarul!

Jankovics Béla, vallás és közoktatásügyi miniszter gondolt merészet és nagyot s kiadott egy rendeletet, melyben kifejti, hogy nemcsak a szürke hivatalnokok nem tudnak jól magyarul, de még a kevésbbé szürke tanárok sem, akik pedig tanitják a magyar nyelvet és irályt. Tessék tehát magyarul tanulni! A folytonosan exakt irányba törő nevelés kárára van a nyelv és *stilus* érzéknek, — vissza kell térni a régi neveléshez, mely szépirodalmi és esztétikai volt. Még egész sereg, igazán okos dolgot és borsos igazságot mond el e rendeletben a miniszter, de már ennyi is megfájult némely apró nagyságnak és ugyan fölfortyantak rá, első sorban némely hirlapirónk, akik közül különösen a hat gimnaziális osztályt se végzettekben igen ágaskodik a csalatkozhatlanság.

A miniszter nem rájuk célzott (hiszen köztudomásu, hogy a mi hirlapiróink mind elsőrangu stilisták!) de mégis ők veszik magukra. Jankovics Béla tudja jól, hogy ezekkel a nagy férfiakkal csinyján kell bánni, tehát nem róluk szólt s mégis ők fájlalják a tyukszemüket.

Azonban hagyjuk a budapesti ujságiró urak érzékenykedését s lássuk a dolog gyakorlati oldalát. A miniszter azt mondja, hogy az alsó osztályokban tulságosssok nyelvtant tanitanak, de kevés gondot forditanak a szellem képzésére. Ki tagadhatná e tény igazságát? Sehol annyira nem gyülöltetik meg az édes anyanyelvet, mint nálunk, az örökös száraz nyelvtani gyakorlatokkal.

A magyar nyelvet ugy tekintik a tiszta magyar nyelvü iskolákban is, mint egy egészen idegen nyelvet, melynek minden, még olyan elemi szabálya is teljesen ismeretlen a tanuló előtt. Kinosan tanulja meg, tudományos skatulyákba rakva azt a nyelvet, melyet azóta beszél, mióta az első szavakat gyügyögni megtanulta. Száraz és unalmas magoltatással gyülöltetik meg vele az anyanyelvét. De hát ez a rendszer! Igy kivánja a tanterv és az Utasitás. Igy határoztatik el a „módszeres konferenciák“-on. Ehhez ragaszkodik a szakfelügyelő, a tanfelügyelő, a főigazgató, a miniszteri kiküldött, szóval az ellenőrök ellenőreinek minden ellenőre.

A rendszer eredményét a miniszter a következő itéletbe foglalja össze: A tanulók fogalmazási ügyessége s általában a rhetorikai és szépirodalmi irány, mely már szinte hagyományos volt, a középiskolák gyors szaporodásával, az exakt tudományok előtérbenyomulásával és az idegen nyelvek tanulásának terjedésével vesztett erejéből és jelentőségéből.

A stilisztikai képzés ma nem a legerősebb oldala középiskolai tanitásunknak. A főiskolákon és különböző élethivatásokban gyakran ismétlődnek panaszok, középiskolát végzett, sőt diplomás egyének fogalmazásbeli járatlansága, sőt félszegsége miatt. Ime nagyjából ez a miniszter panasza.

Ha most ennek gyökerére megyünk, nemcsak az iskolát kell hibáztutnunk, hanem az egész társadalmi fölfogást, mellyel a középiskolát szokás nálunk tekinteni. A főgimnázium nálunk első sorban az egyévi önkéntesi jog biztositására szolgáló intézmény, melyet minden kaputos ember fiának el kell végeznie, hogy „komisz-baka“ ne legyen. Tehát ez az első cél. A fiu, ha csak közép-vagyoni szülőktől is származott, nem szivesen tanul. Apja se tanult, mégis ur. Aztán meg hogy versekkel kinozzák, — annak meg épen semmi értelme. Nem lesz a fiuból pennarágó, éhenkórász ember, hála Istennek, van mit apritni a tejbe. Ha aztán felnő és valahol hivatalt vállal, megyénél, vagy miniszteriumban, lesz ott elég szegény legényből fölkapaszkodott alantos tisztviselő, aki tud irni. A nagyságos, vagy méltóságos meg alá tudja irni a nevét. Arról meg, hogy „az én fiamat“ meg lehessen buktatni, — arról meg szó se legyen. Hát ki vagyok én? Elcsapatom a miniszterrel azt a „keserü tanbetyárt,“ aki az én fiamat meg merné buktatni. Sógorom az államtitkár! Nohát! — És igy megy a fiu évről évre följebb, tanulás nélkül.

De nemcsak a gazdag ember fia megy fölfelé tudás nélkül, hanem a hivatalszolgáé is. Ha mindenki lateinert nevel a fiából, épugy mint tanitónőt a lányából. Margitka mihelyt elvégzi a képezdét, rögtön kap állást, oh, az ő állása biztositva van. Az államtitkár megigérte. Nagybátyja városi tanácsnok. Ilyen összeköttetésekkel nem kell évekig várnia, napközi otthonban piszkos kölyköket pofoznia, ami nem uri lánynak való. A hivatalszolga az ő ura által nagy ember. A tanárra

Fertőtlenitő anyagok: Nyers és tisztitott Lysoform, Carbolsav, Carbolmész, Formalin, Sublimat, Sublimat szappan stb. Legolcsóbb áron kaphatók.
Tessék ókvetlen árajánlatot kérni.
Telefon 1302. szám.

Farkas István „Apolló“ drogeriája
Nagyvárad, Rimanóczy-palota, Rákóczy-ut.
Telefon 1302. szám.

a méltóságos ur utján gyakorol üdvös nyomást. Mindenkihez meg vannak a megfelelő csatornák. A fiu ugyan teljességgel nem akar tanulni, de azért tandijmentes, mert ő Méltósága azt ugy akarja. A jó igazgatók mindenütt olyan elnéző emberek, előttük nincs érdemtelen tanuló, legfeljebb az abszolut szegény s minden pártfogóban szükölködő. S igy telnek meg az iskolák selejtes anyaggal s ez nyomakodik fölfelé, átvergődik a jogi vizsgákon is, ahol nem kell stilus-érzék, csak annak tudása, melyik jogtanárnak mik a megszokott kérdései s a vizsga jól sikerül.

A tisztelt jogtudor ur nincs tisztában a magyar helyesirással sem, de azért miniszteri tanácsos lesz belőle. Mert fő a protekció nálunk!

Berchtold kihallgatáson.

Bécs, okt. 6.

(Saját tudósitónktól.) Ma a király másfél órás audiencián fogadta gróf Berchtoldot. A kihallgatást különféleképpen kommentálják.

—

A fiumei merénylet. Fiuméből irják: A fiumei bombamerénylet ügyében a határrendőrség részéről mindenre kiterjedő nyomozás még mindig folyik. Értesülünk szerint a rendőrség nyomozásának most már határozott iránya van, s még a mai napon a nyomozás döntő fodulatra jut. Nagyon valószinünek látszik, hogy a merénylet céljáról s kiinduló pontjáról a rendőrség most már tiszta képet nyer s ennek alapján hamarosan a merénylő is kézre kerül.

A BALKÁNI HÁBORU.

Pasics miniszterelnök szombat este megérkezett Belgrádba és átvette a kormány irányitását. A hivatalos belgrádi jelentések szerint a szerb csapatok mindenfelé visszaszoritják az albánokat és visszaverték a Prizrendet ostromló albán csapatokat is.

A szerb győzelmek.

Belgrád, október 6.

Prizrendből és környékéről érkezett hirek megerősitik, hogy az albánok vissza lettek verve. Az albánokat, akik támadólag léptek föl, csapataink üldözőbe vették. Még ma részletes jelentések várhatók a Prizrend körüli harcokról.

Az uj albán fejedelem.

Bécs, október 6.

A hétfői bécsi lapok azt jelentik, hogy Wied hercegnek albán fejedelemmé választása már a legközelebbi jövőben megtörténik.

Majd ha fagy.

Szófia, okt. 6.

Bulgária kérte Szerbiát, hogy állitsa helyre a vasuti közlekedést. A szerb kormány lakonikus rövidséggel azt válaszolta: majd ha fagy!

Justh Gyula beszámolója.

—

Andrássy távol maradt.

Justh Gyula vasárnap mondta el beszámoló beszédét Makón. Az országos politika figyelme e napra odairányult, mert az ellenzék vezérétől nevezetes nyilatkozatokat vártak.

De érdeklődéssel kisérte az ország azért is, mert ugy volt, hogy az uj ellenzéki párt vezére, Andrássy Gyula gróf is eljő a makói beszámolóra. Ez a szenzáció azonban elmaradt. Állitólagos oka az, hogy Justh erősen neheztel Andrássyra, amiért a régi ellenzéki pártokból is igyekezett hiveket toborzani. Andrássynak besugták, hogy nem lehetetlen, hogy Justh beszámolójában erre is kitér és ez éppen az ő jelenlétében kinos helyzetbe hozta volna Andrássy grófot. Ez különben meg is történt.

Tizenegy órakor a városház előtti téren lépett a szószékre Justh Gyula.

Mikor nagynehezen szóhoz jutott, lelső sorban a függetlenségi szervezkedés szükséges voltát hangsulyozta.

A békefeltételek csak a képviselőház feloszlatása lehet. Kompromisszumról szó sem lehet olyan párttal, amely tisztátalan pénznek köszönheti létrejöttét, amely a Ház szuverén jogát feláldozta, amely behozta a parlamenti őrséget és nyugodtan türi a képviselők lekaszabolását.

Az ellenzék első feladata a jogrend helyreállitása, s politikai erkölcstelenségek kiküszöbölése, a kormány eltávolitása és az általános, egyenlő és titkos választói jog

DIÁKHERCEGNŐ.

A Heidelbergi diákélet divatba hozta a német diákokat a szinpadon is. Nem csoda, ha az operett is hozzáfordult a divatos témához és a diákok operetthősökké is átformálódtak.

A baj csak az, hogy az operett terén nem találtak a diákok olyan szerencsés kezü szerzőre, mint a Heidelbergi diákéletben. Az a megkapóan bensőséges, kedves hangulat, a mely a Heidelbergi diákélet egész meséjén és feldolgozásán elömlik, távolról sincs meg a Diákhercegnőben. Az operett a német diákéletet csak külsó cifraságnak, máznak használja fel, minden igazi bensőség nélkül. Ebben a tekintetben a Diákhercegnő csak igen-igen gyenge utánzat, másolat.

A meséje eredeti volna, de mint ilyen, éppen nem sikerült. A diákhercegnő Margaréta, egy kis német hercegség hercegnője, a kit Max herceghez a göttingai egyetem hallgatójához akarnak feleségül adni. Margaréta azonban von der Au Walterbe, az egyetem legrakoncátlanabb diákjába lesz szerelmes, a kivel az egyetem meglátogatásakor, a karcer megtekintése alkalmával ismerkedik meg. Walter ugyanis éppen karcerben ül. Max viszont dr Flemming Gerta tanárnőbe szeret bele. (Egy kissé feledjük el, hogy az egyetemi karcer a nagyon is régi mult, az egyetemi tanárnő pedig Göttingában a jövő zenéje; hozzuk a kétféle zenét harmóniába és vegyük a mesét ugy, ahogy van.) A két készülő mesalliance már nyilvánosságra is jut, általános botrányt keltve, mikor mindkét pár kezd kijózanodni. Nem tudnak azonban másképpen kigabalyodni a bajból, mint a zsidó diák, Hirschfeld Félix esze révén, a ki szegletes és komikus figura ugyan, de bizonyos csoporthoz tartozó szerzők állandó recipéje szerint ő a legokosabb az egész társaságban. Ő az okos zsidógyerek, a ki mindenkit lefőz ész dolgában, rendbehoz mindent, nercegekkel paroláz és — nemességet kap. Erre aztán általános megelégedésre legördül a függöny.

A gyenge mesénél valamivel jobb a zene. Van benne néhány kellemes, nem nagyon eredeti dallam, a keringője máris népszerü. Hogy az egész népszerüség sokáig nem fog tartani, az bizonyos. Nem emelkedik a zene semmivel az átlag szinpadi termelés szinvonala fölé.

Az előadás általában ért a legtöbbet. A cimszerepben *Kállai* Jolán ragyogtatta pompás müvészetét. Éneke és játéka egyaránt dicséretet érdemelnek, izléses öltözékei nem kevésbbé. *Kenyéri* Irén Max szerepében egyszerre meghóditotta a közönséget. A társulatnak ez az uj tagja csupa igazi szinész temperamentum. Minden mozdulata, minden szava a szinpadra született igazi tehetséget árulja el. Ha hangja még fejlődik, egyike lesz a legjobb erőknek a társulatnál. *Medgyaszai* kitünően elemében volt: éneke is, játéka is teljesen nivós volt. Kacagtató figurát csinált *Tompa* a zsidódiákból. Mesés jó maszkja, echt galiciai kiejtése és katonavárosias mozdulatai sok derültséget keltettek. Az ő szerepe volt egyike a legjobban kidolgozottaknak, tele egészséges humorral. *Tóthné* főudvarmesternőjének maszkja keltett sok derültséget. Először lépett fel T. *Sándor* Ilona, akinek ez a bemutatkozás — sajnos — nem sok sikert jelentett. Eléggé biztosan mozog ugyan a szinpadon, de az énekével éppen nem brillirozott s öltözéke sem volt kellőleg megválasztva. Ugyancsak első fellépése volt *Radocz* Ferencnek, a pedellus szerepében. Kis szerepében nem mutathatta be, mire képes, első fellépésével különös sikere nem volt, de kifogást sem lehet ellene felhozni.

Az énekkar és a zenekar még egy-két próbát tarthatnának, hogy jobban összetanuljanak. A diszletek közül igen sikerült az első felvonásban a karcer telefirkált faldiszlete.

—*r.*

HERBST Arany-, ezüst-ékszer és óra : áruháza :

NAGYVÁRAD, Fő-utca, Rákóczi-ut 1. sz.

Guttmann-ház (Barna Jenő női divatüzlete mellett.)

Mai naptól kezdve vásárolhatni:

Aranyláncok, nyakláncok 10,12, 14 kor.
Gyürük 4, 5, 8, 10 kor.
Fülbevalók 2, 3, 4, 6, 8 kor.
Karikagyürü 5, 6, 8 kor.
Acélórák 4, 5, 6 kor.
Ezüst óra 7, 8, 10 kor.
Arany női óra 20, 25, 30 kor.
Férfi aranyóra 35, 40, 50 kor.

Ingaóra 10, 12, 15 kor.
Ébresztőórák 2.50, 3, 4 kor.
Valódi ezüst kés és villa 6 pár 13—14 kor.
Órajavitás 1 koronától kezdve.
Ékszerjavitások és átalakitások olcsón eszközöltetnek.
Szemüvegek beteg szemekhez orvosi recept nélkül kaphatók.

törvényreemelése. Ezek azok a kérdések, amelyekért a harc folyik.

Andrássy Gyula gróf zászlóbontását örömmel vette, mert reménye van, hogy a hatvanhetes táborból sokat fog elvonni, igy a mai többséget megingathatja. Ez a párt a belpolitikai kérdések kilenctizedében azonos a függetlenségi párttal és vállvetve fognak vele küzdeni, de a függetlenségi programból semmi esetre sem fognak engedni. Sajnálja a függetlenségi párt ama megtévelyedett tagjait, kik Andrássyhoz csatlakoztak.

Károlyi Mihály gróf volt a következő szónok. Ha sohasem volt szükség arra — mondta — hogy a nemzet normális életet éljen és hogy megértsék egymást az emberek, akkor most van ennek az ideje, amikor bel- és külpolitikai veszedelmek fenyegetik az országot.

Apponyi Albert gróf az ellenzéki pártok összetartozását hangsulyozta, amelyen nem ronthat semmiféle konkolyhintés.

A mai többséggel nincs kompromisszum, csak harc letörésig.

Még *Zichy* Aladár gróf, *Bokányi* Dezső, *Jászi* Oszkár és *Apáthy* István beszéltek. Felolvasták *Kossuth* Ferenc üdvözlő táviratát is.

A beszámoló után lakoma volt.

Miklóssy püspök fölszentelése.

Hajdudorogról jelentik: Nagy és fényes ünnepség közepette ment végbe *Miklóssy* István görög katholikus püspöknek a fölszentelése, amelyet *Drohobeczky* Gyula kőrösi görög-katholikus püspök, *Fischer-Colbrie* Ágost kassai megyéspüspök és *Lányi* József fölszentelt püspök végzett. Az uj egyházmegye területéről száznegyven görög kath. pap érkezett Hajdudorogra, akiket maga a község látott vendégül.

Vasárnap reggel tizedfél órakor kezdődött a fölszentelés szertartása, amelyen ötven pap segédkezett. A szentmise után fölolvasták a dorogi püspökség megalapitásáról szóló királyi levelet, valamint a pápai bullát. Ezután az uj püspök hitvizsgálatot tett, mire Drohobeczky püspök fölszentelte és a szent olajjal megkente. Ezután az uj püspök elfoglalta a trónját.

Ekkor Drohobeczky püspök üdvözölte az uj főpapot, a ki kijelentette, hogy az egyházmegye vezetését átveszi. Székfoglaló beszédében kijelentette, hogy ő föltétlenül békét akar egyházmegyéjében, majd pedig hálát mondott mindazoknak, a kik az uj egyházmegye megteremtését kitartó munkáikkal segitették.

Az ünnepség a kórus éneke és az egyházmegyei papság hódolásának kifejezése után véget ért. Délben Jackovics Mihály püspöki helyettes házában bankett volt, a melyen csakis papok vettek részt, mert Miklóssy püspöknek az volt a kivánsága, hogy az egész szertartás szigoruan egyházi jellegü legyen.

A fölszentelést végző püspökök hétfőn utaztak el Hajdudorogról s ugyancsak tegnap tért vissza Miklóssy püspök is Debrecenbe, ahol ideiglenes székhelyét tartja. Az uj püspök fölszentelése alkalmával rengeteg üdvözlő táviratot kapott. Egyebek között üdvözölte a király, a kormány és igen sok törvényhatóság.

KOMLÓSSY JÓZSEF NEM VONUL NYUGALOMBA.

*

Tegnap az egész városban az a hir terjedt el, hogy *Komlóssy* József, Nagyváradi város gazdasági tanácsosa megválik állásától, nyugalomba vonul. Ez a hir természetesen mindenütt óriási feltünést keltett és mindenki kereste-kutatta, hogy mi lehet az oka *Komlóssy* József távozásának s egyáltalán mi igaz az egész hiresztelésből.

Végül azután Komlóssy József maga nyilatkozott a dologban. A tanácsos, a felőle elterjedt hirekre vonatkozólag a következőket mondotta:

— Való, hogy nyugdijba szándékozom menni, és ezt tudják is a városnál. Azonban a hir mégis *korai* és *időelőtti*, mert most még nem hagyom el állásomat. Lemondani semmiesetre sem fogok és addig mindenesetre várok, mig a teljes fizetésemet kapom nyugdijban.

Szóval még két-három évig a hivatalomban maradok.

— És mi az oka a távozásnak?

— Kifáradtam, pihenésre van szükségem. Harminc esztendő nagyon hosszu idő, éppen elég arra, hogy az ember megpihenjen. Ez a hivatal nagyon aláásta az egészségemet. Nagy, izgalmas, idegfeszitő munkát végzek és igy nem csoda, ha harminc év multán érzem, hogy nemsokára pihennem kell, ha nem akarom magam tönkretenni teljesen.

— Harminc esztendő óta egyetlen egyszer sem vettem ki a szabadságomat, pedig folytonos munkában lenni, bizony a legerősebb szervezetet is kimeriti. Az idén először vettem 6 hét szabadságot, de abból is csak három hetet használtam fel. Azután hazajöttem. Igy is volt elég restanciám. A városi ügyek nehezen engednek el, felelősségteljes és fontos a hivatalom, ez a hivatal milliós vagyont kezel és nem akármikor hagyhatja ott az ember. Lehet, hogy most még három hétig szabadságra megyek, de ez — ismétlem — nem felel meg a valóságnak, mintha most, vagy a legközelebbi jövőben nyugalomba mennék.

A nyilatkozat szerint tehát egyelőre még nem aktuális a gazdasági tanácsos távozása. Annál inkább jól esik ezt a hirt hallanunk, mert a városnak éppen a mostani sulyos gazdasági időszakban van a legnagyobb szüksége olyan emberre, mint Komlóssy. A város intéző körei pedig méltányolhatnák a gazdasági tanácsos helyzetét és valamilyen uton megkönnyithetnék feladatát.

A KATHOLIKUS NÉPSZÖVETSÉG TÉLI PROGRAMJA.

Kereszténységszocializmus. sNépakadémia. Sajtóügy. Hitelszövetkezet

A Katholikus Népszövetség nagyváradi szervezete, egyike az ország legagilisabb szervezeteinek, vasárnap tartott csoportvezetői értekezletén állapitotta meg téli munkaprogramját. Az értekezleten dr Krűger Aladár elnökölt.

A csoportvezetők a népszövetségi helyiség mindkét szobáját egészen megtöltötték s még az ajtót is le kellett szedni, hogy annál jobban figyelhessenek a szomszéd szobába szorultak a tanácskozásra. Dr Krűger mindenek előtt a Népszövetség nevében üdvözölte Nagyvárad-Ujváros ujonnan kinevezett plébánosát, dr *Lestyán* Endrét, aki szép beszédben igérte meg a Népszövetség hathatós támogatását

Kereszténységszociális akció.

A Népszövetségből indult ki a kereszténységszociális akció; ezzel foglalkozott az értekezlet első sorban. A csoportvezetői értekezlet örömmel vette tudomásul, hogy a nyár folyamán két szakszervezet: a kereszténységszocialista szabók és az épitőmunkások szakegylete már megalakult és müködik.

A Népszövetség kimondotta, hogy ezeket minden erejével támogatja s figyelemmel kiséri, hol nyernek alkalmazást. Megfelelő helyeken érdekükben közbe fog lépni mindenki, akinek módjában fog állani. További szakszervezetek alakitása is munkába vétetik. A kereszténységszocialisták jelen volt képviselői köszönettel vették tudomásul a határozatot és kijelentették, hogy a minden keresztény akciót felölelő katholikus népszövetséghez a maguk részéről teljes számmal csatlakoznak. A Népszövetség legközelebbi ünnepélyét a kereszténységszocializmus eszméjének terjesztésére szentelik.

Ünnepélyek. Népakadémia. Szakelőadások.

A tél folyamán a Népszövetség minden hónapban rendez egy-egy nyilvános ünnepélyt. Amint a Katholikus Körnek dr *Belopotoczky* Kálmán nagyprépost fejedelmi bőkezüségéből felépülő uj palotája elkészül, az ünnepélyeket ott rendezik s azonfelül rendeznek minden hónapban egy-egy háziestélyt valamint január hóban bált. Az ünnepélyek mellett népakadémiai előadások is lesznek s azonfelül a kereszténységszocialista szakszervezetek keretén belül az illető szakcsoporthoz tartozó munkások részére külön szakelőadások. A részletes programmot szakerők bevonásával a vezetőség állapitja meg. Dr Krűger Aladár közölte, hogy többek részéről már kapott előzetes igéretet a közremüködésre.

Hitelszövetkezet. Biztositás.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet eredményeiről *Kiss* Bertalan vezérigazgató szá-

SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK
méret szerint felelősség mellett már 2 kor.-tól kezdődő árban készittetnek
Fehér János kötszer gyárában Rákóczi-ut, (Bémer-tér.)
ahol óriasi választékban kaphatók: Irigátorok, fecskendők, gumiharisnyák, szuszpenzoriumok, gumi-lepedők, vatta és mindenféle szülészeti és betegápolási czikkek.
Mentőszekrények nagy raktára, műlábak, támgépek, miderek jutányos árban
és kitünő kivitelben készittetnek. Telefon 419

molt be. Az eredmény azt mutatja, hogy ez a szövetkezet ma az egyik legnagyobb ilyen intézet Nagyváradon s folyton fejlődőben van. Elhatározták, hogy a következő évben uj évtársulatot kezdenek s erre a gyüjtőiveket a csoportvezetők azonnal át is vették.

A Hitelszövetkezet eddig 1500 koronát meghaladó összeget helyezett ki, tiszta 8 százalék kamatozás mellett, kifogástalanul jó helyekre, ugy hogy kétes követelése a szövetkezetnek nincs. Tárgyaltak további gazdasági csoportosulásokról is s fokozott tevékenységet fejtenek ki a jövőben a biztositási osztály fejlesztése iránt is.

Választási ügyek. Sajtóakció.

A közelgő városatyaválasztásokban való részvétel irányitására külön bizottságot küldöttek ki.

A sajtó terén a megkezdett akciót, mely eddig is fényes sikerrel járt, tovább folytatják s házi agitációval gyüjtenek a kath. sajtóra további előfizetőket. Kiadnak egy Tájékoztatót is, amelyben a népszövetségi iparosok és kereskedők cimjegyzéke lesz szakszerü csoportositásban.

A melyik népszövetségi tag ebbe a tájékoztatóba nevét felvétetni kivánja, 30 fillért fizet. Jelentkezni lehet a csoportvezetőknél. A Tájékoztatóban hirdetéseket is közölnek, mérsékelt dijszabás mellett. Ez az 1700 példányban megjelenő Tájékoztató a legalkalmasabb mód arra, hogy a népszövetségi iparosok és kereskedők cimüket a tagok összegének tudomására hozzák.

Az értekezleten, mely két óra hoszat tartott, minden csoportvezető élénk érdeklődéssel vett részt s a tanácskovázon a katholikus akcióért való igaz lelkesedés, a szeretet vallásában való megujulásért küzdők buzgósága és meggyőződése uralkodott. Az igy előkészitett program gyönyörü teret nyujt minden népszövetségi tagnak az apostoli munkálkodásra.

Százezer korona kárt okozott a tüz a Zöldfa-utcán

Lángok martaléka lett a Weisz Bernát-féle raktár.

Régen nem borzongtatta meg az embereket ugy a nagy tüzzel járó veszedelem, mint tegnap reggel a Zötdfa-utcában. Már élénken nyüzsgött az utca, az üzleti élet teljes forgalmat teremtett, amikor észrevették, hogy a Weisz Bernát cég raktárépülete fölött erős és hangos pöfögéssel füstoszlopok törnek fel.

A tüzet a cég pénztáros kisasszonya látta meg először, amint az üzletbe sietett. A segédek, inasok már javában foglalatoskodtak a hatalmas üzlet mélyén, sejtelmük sem volt az őket fenyegető veszedelemről.

A kisasszony jelzésére egyszerre őrült tolongással menekültek kifelé, mert a raktárban nagymennyiségü benzin és petroleum is volt. Bármely pillanatban felrobbanhatott volna.

A robbanás veszedelmét *Kemény* L. Ignác rendőralkapitány gyors intézkedése háritotta el. A kapitány, aki a Nagypiactérre sietett, öt ácsorgó embert felszólitott, hogy legyenek segitségére a veszélyes hordók eltávolitásában. A legnagyobb füstben bámulatos kitartással dolgoztak. Néhány perc alatt kint voltak a petróleumos hordók a Fábián Lajos-utcán. Az egyetlen benzintartályt pedig gyorsan elszállitották jó messze a tüztől, a Nagypiactérre.

Már ekkor átütötték a lángok a tetőt, fekete fellegekben ömlött a rettenetesen büzös füst a város felé. A tüzoltók vakmerően behatoltak, de néhány perc mulva szédülve kellett kijönniök. Égett belül az egész füszerraktár.

A tüzoltóság *Gráczer* Lajos parancsnok utasitására a Hungária cipőgyár negyedik emeletéről vette ostrom alá a tüzet. Négy cső ontotta a vizet a megközelitethetlen raktárra de olyan gyenge volt a vizsugarak ereje, hogy ezekkel nem tudták beszakitani a tetőt. A vizsugarak fedezete mellett nagy területen beverték a tüzoltók csákánynyal a tetőzetet és ugy sikerült lefojtani a tüzet.

A nagy tömeget *Jánossy* Gyula rendőrfőkapitányhelyettes több rendőrtiszt segitségével és rendőrökkel, tovább a 101-sek készültsége tartotta féken. A tüz környékén lévő házak ablakait is be kellett csukni, olyan kellemetlen szagot terjesztett a raktár égése.

A Körözs fölött sürü barnás-fekete kőolajfolyó uszott. A vizsugarakat pirosra, sárgára, zöldre festette a sok festék, amely felporzott a raktár dobozaiból. A sok szódabikarbona erősen pezsgett, lekvárok hordók fekete lánggal égtek. Nagyszerü és borzalmas panoráma volt a raktár a negyedik emeleti terraszról.

A tüzet 9 órára sikerült elfojtani. A tüzoltók óriási munkát végeztek. Megmentették az egész környéket a tüzvésztol.

A kárt *százezer koronára* becsülik. Érdekes, hogy a raktár csak két éve van a Hungária társaságnál biztositva, azelőtt egy másik társaságnál volt és 30 éven át fizették a szép summákat érte anélkül, hogy valami baj lett volna. A Hungária átcsábitotta a jó klienst s ime, rövid két év mulva ilyen krach üt be.

A rendőrség megtartotta tegnap a tüzvizsgálati szemlét is és megindult az eljárás az ok kideritése végett.

Egyelőre nem lehet biztosat tudni, csak annyi a tény, hogy belülről gyulladt ki a raktár.

Halász Elemér bucsuja.

A magyarcsékei járás főszolgabirója Halász Elemér vasárnap este bucsuzott el járásától. Ebből az alkalomból a közönség bankettet rendezett a távozó főszolgabiró tiszteletére. A banketten, mely a kaszinó nagytermében volt megtartva, az egész járás intelligenciája részt vett. A bucsu lakomát megelőzőleg testületileg bucsuztak el Halásztól a hivatalok, egyházi és világi hatóságok és a társadalmi egyesületek.

Halász Elemér a főszolgabirói lakáson fogadta a testületeket.

Első sorban a közigazgatási tisztikar, majd a jegyzők, a római katholikus és görög katholikus hitközség, a református, a görög keleti és zsidó hitközségek, az iskolaszékek, a magyarcsékei képviselőtestület, a csendőrség és kaszinó tagjai járultak Halász elé.

Halász Elemér melegen köszönte meg a járás ragaszkodását és szeretetét, melynek ily módon is tanuságát tették. A megjelentek előtt hangsulyozta, hogy az ő fáradozása csakis az együttes müködés utján volt elérhető és ez a támogatás mindenkor meg volt a járás részéről. Ezután barátilag kezet fogott a küldöttségek tagjaival és kérte őket, hogy tartsák meg jóemlékükben.

A banketten százan jelentek meg.

Az első köszöntőt *Korda* Andor földbirtokos mondta, aki a társadalom nevében köszönte meg Halász munkálkodását. Kifejtette, hogy a magyarcsékei járás óriási fejlődése, melyet minden irányban tapasztalnak, kizárólag Halásznak köszönhető. És ezt a szép munkát sohsem fogja elfelejteni a csékei járás.

Ertsey Zsigmond a magyarcsékei járás jelenlegi főszolgabirója, mint jeles hivatalfőnöktől, közigazgatási férfiutól bucsuztatja el a hivatalt. Hangoztatja, hogy a távozó megmutatta azt az egyedüli helyes utat a vezetésben, melytől eltérni nem fog és amelyet a legjobbnak tanult megismerni.

Flutur József a jegyzők nevében emelte poharát a távozóra. Azokat az érdemeket fejtette ki, melyeket Halász a jegyzői kar tekintélyének megerősitése érdekében szerzett.

Tamás Traján Halász Elemér legnagyobb munkájáról a kulturakcióról emlékezett meg. A legnagyobb elismerés hangján szól Halászról, aki valósággal megteremtette a magyarcsékei járás kulturáját. A magyarcsékei járás kultura tekintetében Biharvármegye legsötétebb része volt. Csak egy-két iskola, amit Halász hat évvel ezelőtt ott talált, egyáltalán nem volt alkalmas arra, hogy egy ily nagy járásban a müvelődés melegágya lehetett volna. Vasakarattal és pardont nem ismerő szigorral hajtotta végre Halász azt a munkát, amit a csékei román nép önszántából sohsem teljesitett volna. Ma ebben a járásban *harmincöt is-*

Nyári amerikai cipők a legszebbek
REINNÁL Rákòci-ut. Telefon 10-74.

kolában tanul a jövő nemzedék. Ha minden érdeme el is évülne Halásznak a csékei járásban, de ez a harminöt iskola sohsem fog feledésbe menni.

Klin Antal a magyarcsékei közönség nevében köszöntötte Halászt. Magyarcséke hat éves fejlődése több évtized munkája lett volna más vezető kezében. Halász Elemér hat év alatt megmutatta, hogy milyennek kell lennie egy járási székhelynek, ha koldus is az a járás.

Halász Elemér az elhangzott bucsuköszöntőket meghatva köszönte meg és most csak azt hangoztatta, hogy ha van is némi érdeme egyik-másik dologban, de a siker oroszlánrésze a fegyvertársaké, akik a közcélok megvalósitásában őt mindenkor hüen támogatták. Magyarcsékére mindenkor szivesen fog gondolni és kérte a jelenlevőket, hogy ne felejtsék el őt, tartsák meg jóemlékükben, mint ahogy ő is megtartja őket.

A bucsu-lakoma a reggeli órákban ért véget.

Halász Elemér még néhány napot Magyarcsékén fog tölteni és csak e hó közepén fogja elfoglalni a margitai járás főszolgabirói állását.

Hlatky Endre
a Nilgesz-telep jövőjéért.

Küldöttség a főispánnál.

*

Nagyvárad impozáns kifejlődése a legszebben halad. A mult héten lezajlott polgármesterkonferenczus tagjai is feltétlen elismeréssel nyilatkoztak a városfejlesztő tervekről, dicsérték a vezető emberek szerencsés kezét és ötletét.

A legszebb reményekkel vagyunk mi a város jövője iránt és örömmel üdvözöljük azokat a terveket, amelyek reális alapon nyugszanak. Dicséretes törekvésnek tartjuk, hogy a legifjabb városrész is hajlik a teljes rendezettség felé, de ezt ugy tegye meg, hogy a közre ebből minél kevesebb teher háramoljék.

A Nilgesz telep polgársága tegnap küldöttségileg kereste föl *Hlatky* Endre főispánt. Mintegy huszan vettek részt a deputációban, amelynek vezetője *Óváry* István nyug. vasuti tiszt volt.

Óváryék azzal a kéréssel járultak a főispán elé, hogy hasson oda, miszerint a Nilgesz-telep, ha egyelőre csak gyalogjárót is, de esetleg később teljes aszfaltburkolatot kapjon.

Azzal érveltek, hogy a Nilgesztelep a városnak egyik legrohamosabban növekvő negyede, nagy forgalmat — személy és teherforgalmat produkál. Már van vizvezetéke, villanyvilágitása, csupán a rendkiül rossz, sáros pocsolyás utak akadályozzák a teljes kivirágzásban.

A parcellázzók nem hajlandók aszfaltoztatni, ők szegények s igy egyedül a várostól remélnek segitséget.

A főispán megigérte, hogy tőle telhetőleg közre fog müködni a kérés teljesitése körül. Mivel most igen meggondolandó minden városi közteher vállalás, azért ha nem is teljes burkolással, de gyalogjáróval mindenesetre el kell látni e városrészt.

A polgárok nagy megelégedéssel hallották a főispán véleményét, akiről bizonyos hogy mindig a legodaadóbb szeretettel támogatja az igaz ügyet.

Botrányok a football-meccsen.

A „nagy mérkőzés".

*

A football sport nagyon szép sport, addig, amig a sport jegyében küzdenek az ellenfelek. De elveszti minden szépségét és érdekességét, mihelyt a közönség által szitott klubgyülölet jut előtérbe.

Mind a két csapat sport-szeretetét akceptáljuk. Tudjuk, hogy az elsőségért való küzdelembe ugy indul mind a két fél, hogy szépen kidolgozott taktikával fogja legyőzni a másikat. De ez a dicsérendő szándék csak szándék marad. Itt Nagyváradon. Mert enynyire neveletlen és football tudatlan közönség nincs még egy az országban. Ennek pedig az oka, hogy a nézők 80 százaléka 14—16 éves éretlen gyerkőc, akik semmi szin alatt sem akarják, hogy a kedvenc csapatjuk kikapjon. A második félidőben elért kornereket azért nem tudhatta goallá értékesiteni a NSE., mert a fanatikus NAC párti gyerekhad fülsiketitő lármával zavarta a kornert rugó játékost.

Hatványozottan tört ki az orditozás mikor egy-egy véletlen fult miatt valamelyik zöld-fehér elesett. Egyik esetben még Szuri (NSE) letartóztatását is követelték és ami még sehol a világon meg nem történt, a rendőrök felnyomultak a pályára. És ha véletlenül egy kék-sárga legény nyult el a földön a „közönség" nevetett és tapsolt örömében.

Hát ez nem sportszeretet!

Egy másik furcsa érdekessége is van a tegnapi mérkőzésnek. Mind a két csapatban tényleges katonai szolgálatot teljesitő egyének játszottak. Tudvalevőleg a nagyváradi térparancsnokság megtiltotta, hogy katonai szolgálatot teljesitők civil csapat mérkőzésein résztvegyenek.

És tegnap ott láttuk football dresszben és cipőben Radicsot, aki a 101. gyalogezredben, mint káplár éli a gyöngyéletet és Szurist, akinek már egy héttel ezelőtt be kellett volna rukkolni.

Nem értjük, hogy a hadtestparancsnokság rendeleteit ennyire lehet negligálni.

A botrányokban bővelkedő meccs lefolyása a következő:

Tapfel M. pesti szor. biró kitünő vezetésével 3 órakor kezdődött a meccs. A NAC a nap ellen a hátulsó térfelet kapta, de neki sikerült mégis előretörni, majd a NSE jön frontba, de egy ujabb lerohanásnál a NAC áttör a hátvédeken és Strasser belövi a vezető goalt. A NSE teljes erővel lát hozzá a kiegyenlitéshez, ami nemsokára sikerült is. Horváth goalját a védelem nem menthette A félidő többi részét ettől kezdve a NAC uralta, mely erős tempót diktálva ujra goalba jut a jó formában levő Kürschner révén. A második félidő a NSE hatalmas támadásával kezdődik, mintegy 20 percig oda van szoritva a NAC a kapuhoz, 4 kornert is kiáll, de a fent emlitett okokból a kék-sárgák nem érvényesülhetnek. A NAC harmadik goalját 11-es rugásból Nyul lövi, a NSE szintén kap 11-est, de a kapus lefogja, mire Ráczkövi hónalján megrugja a fekvő kapust, aki elájult. Ráczkövit a biró kiállitja. A kinos jelenet miatt botrányos összetüzés is támadt, melynek a rendőrség vetett véget.

A NSE játékos kiállitása után a NAC állandó fölénybe jut és Kürschner még egygyel szaporitja a goalok számát. A NAC támadása és shuftjai közt fütyülik le a nevezetes meccset.

Meccs után nagy tüntetés volt a NSE ellen, ugy hogy Bodó László rendőrfelügyelő kénytelen volt szétkardlapoztatni a gyerekhadat. A NAC-ban sokszor a védelemnek is segitő Strasser, Nyul, Kürschner és Radicz a NSE-ben pedig Ráczkövi, Szury (a mezőny legjobb embere) Horváth, Bozóky fejtettek ki legtöbb igyekezetet és ügyességet.

A mérkőzés tanusága ez: addig mig a közönség meg nem tanulja a football sportot becsülni, Nagyváradon tisztességes mecscset nem lehet tartani.

Október hatodika.

És zugtak a harangok Magyarországon ünneprehivóan . . .

S mi mentünk ünnepelni a tizenhárom hős emlékét, elmentünk a templomba, meghallgatni az Isten szolgája ajakán felhangzó szomoru intonátiót: Requiescant in pace! A szivünk összeszorult egy pillanatra, aztán elfelejtettük minden bánatunkat s dagadó kebellel énekeltük:

Hozz reá vig esztendőt.

Ünnepeltük október 6-ot. Bensőséggel, megértéssel, magyaros nekibuzdulással, ünneplőbe öltözött lélekkel, ahogy csak a magyar ember tud ünnepet ülni. Gondolatunk ott kalandozott valahol az aradi vesztőhelyen; láttuk a bitófákat, a papot, amint remegő karjával magasra emeli a feszületet. Hallottuk zokogásba fuló hangon elmondott imáját. Láttuk a könnyező magyarság százait; az összetépett, megfakult, golyólyuggatta trikolórt s a tizenhárom, szomoru, bubánatba merült tábornokot. Hallottuk néma lelkek titkos gondolatát, keserü kifakadását: igazság Istene, hogy türheted ezt el!?

Szomoru látvány, szivet facsaró!

De van egy vigabb, szebb, magasztosabb. Látjuk az ifju magyarság ezreit, mint ünneplik a bubánatba merült, meggyilkolt tizenhárom emlékét, amint fennen lobogtatják a háromszinü zászlót; látjuk az akkor

Kováts Kálmán
mű-asztalos
Nagyvárad, Vámház-utca 33. (Gázgyárral szemben.)
Készit: egyszerü és mű-butorokat, teljes lakásberendezést, valamint mindennemü asztalos munkákat. Állandó raktár bel- és külföldi száraz anyagokból. Telefon 99. sz.

felhőbe hanyatlott nap sugarainak előtörését. Halljuk néma lelkek titkos gondolatát: érezzük Uram a Te hatalmadat, fölemelt bennünket az a kéz, mely akkor porig sujtott! Ünneplő magyarokat látunk, kiknek tekintetük ott jár a világosi kéklő hegyek alján, az aradi vesztőhelyen; s mig szemükbe könnycseppek gyülnek, szivük forró fohászt küld a magyarok Istenéhez: Uram, hozd vissza ujra a tavaszt, diszitsd fel ékes virágaiddal a földet, fonj koszorut a meghalt szabadsághősök sirjai fölé, mert akik a magyar szabadságért vérüket ontották, koszorutlan sirban nem pihenhetnek!

Ez a kép szebb, magasztosabb, ünnepiesebb: hitet lehelő és bizalomgerjesztő.

Gyászisteni tisztelet.

Hazfias kegyelettel áldozott Nagyvárad város polgársága az aradi 13 vértanu emlékének tegnap délelőtt a Szent László templomban a kivégzett vértanuk lelki üdvéért tartott gyászisteni tiszteleten. A templom bejárójában volt felállitva a diszes ravatal elől a 13 vértanu arcképével, virágok gyászba vont zászlók és égő gyergyákkal körülvéve. A ravatalt *Janusek* Károlyné szép koszoruval diszitette fel. A gyászmisét dr *Lestyán* Endre plébános mondotta *Gálfy* Sándor hittanár és *Dráveczky* Zsigmond káplán segédletével, *Székely* Lajos kántor pedig régi szép egyházi énekeket adott elő s végül a Hymnuszt, melyet a közönség vele együtt énekelt.

Ott voltak: *Rimler* Károly polgármester, dr *Bozóky* Alajos udvari tanácsos, Mihályházy Kálmán ny. törv. biró, Zana János törvszki biró Karánsebesről. 48-as öreg honvédek *Konvicska* Ferenc elnök, *Amigó* Gyula, *Berkóczy* János, *Elek* Sándor, *Márkucz* Sándor, *Márkus* János, *Mutter* Ferenc és *Szőke* Márton öreg honvédekkel. A függetlenségi és 48-as párt Szokoly Tamás. Továbbá: Éder Béla és Halmos András vezetésével az ujv. róm. kath. növendékek s Biró Béla. Glacz Ágoston, Mátéh András, Strobek Károly, Szathmáry Károly és még igen sokan. Isteni tisztelet végeztével Diósy Ferenc és Katona Mihály a 48-as honvédekkel együtt megkoszorúzták Nagy Sándor vértanu emléktábláját.

A jogakadémia ünnepélye.

Tegnap délután 6 órakor tartotta a kir. katholikus jogakadémia nagy és előkelő közönség jelenlétében pompásan sikerült gyászünnepélyét. Az ünnepély clouja volt *Kállay* Jolán müvésznő szóló éneke, melyet zongorán *Kerner* Jenő szinházi karmester kisért. A közönség körében általános feltünést s kellemes meglepetést okozott, hogy *Szalma* Sándor szinmüvész helyett Kállay lépett fel. Szalmát ugyanis a délutáni órák ban táviratilag behivták katonának s igy a szereplést lefujta. Az agilis rendezőség hamarjában Kállayt kérte fel, aki készséggel s felülmulhatatlan szivességgel vállalkozott az énekszám betöltésére.

Az ünnepélyt *Petry* Gyula elnök rövid megnyitója vezette be. A magvas és szép gondolatokkal teli beszéd sok megérdemelt tapsott kapott.

Második szám Kállay szólója volt. Három dalt énekelt el s bámulatosan müvészi hangjával magával ragadta a publikumot. Zugó tapsvihar volt a felelet énekére, amely tapsáradat *Kernernek* is ép ugy szólott.

Ezután *Bölöni-Bakó* Zoltán mondotta el izzó lelkesedéssel tartalmas ünnepi beszédét, melyet *Bara* Ernő melodráma-szavalata követett, Zsalánszky Kálmán zongorakisérete mellett. A melodrámában előforduló tárogatóbetétet a honvédzenekar egyik tagja játszotta el s preciz játékával mély hatást tett a közönségre. Bizony a hallgatók közül nem egy embernek a szivébe nyilallott, mikor felharsant a tárogatón: Suhog a szél Késmárk felett.

Az összes szereplők sok tapsot kaptak. Végezetül még ideirjuk, hogy a figyelmes rendezőség Kállainak egy szép krizantém és rózsából készitett csokorral kedveskedett.

HIREK

* **A jogügyi bizottság ülése.** A városi jogügyi bizottság legközelebb ülést fog tartani. Az ülés egyedüli tárgya lesz az uj nyugdijszabályrendelet tárgyalása.

* **A szalontai ref. esperes bucsuja.** *Széll* Kálmán, a nagyszalontai ref. esperes 53 éves papsága után nyugalomba vonult és tegnap Nagyszalonta egész társadalma méltó, szép ünnepélyes formában vett bucsut az esperestől. A szalontai Arany-emlék egyesületnek volt hosszu időn az elnöke és a tegnapi gyülést használták fel arra, hogy ünnepeljék a bucsuzó esperest.

* **Az Oltáregyesület munkaórái.** A nagyváradi Oltáregyesület buzgó hölgytagjai megkezdték szerdán délután munkaóráikat. Fáradhatatlanul dolgoznak, hogy megfeleljenek annak a sok szükségletnek, amelyek a szegény templomokat felsegitik. A kegyeletes célra ujabban dr *Belopotoczky* Kálmán nagyprépost ur Őkegyelmessége 50 koronát adományozott, amelyért e helyen is hálás köszönetet mond az elnökség.

* **Mi van a fizetésrendezéssel?** A városi törvényhatóság már korábban bizottságot küldött ki a fizetésrendezés előkészitése tárgyában. Immár az év végén járunk és a bizottság eddigi müködésének semmi nyoma sincs. Tegnap a tanács foglalkozott az ügygyel és ugy határozott, hogy erélyesen felszólitja a bizottságot, miszerint október első felében föltétlenül készitse el a fizetésrendezés javaslatát, mert további halogatás esetén a tanács javaslat nélkül fogja beilleszteni a fizetéseket a költségvetésbe.

* **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyminiszter *Resch* Sándor vaskóhi királyi járásbirósági dijnokot a magyarcsékei járásbirósághoz irnokká nevezte ki.

* **Markovits Manó installációja.** Ma iktatják be ünnepélyesen *Markovits* Manót a csanádi főispáni székbe. Az ünnepélyes aktusra a szomszédos vármegyék törvényhatóságai mind hivatalosak. Biharmegyéből a központból harmincan, a margitai járásból tizennyolcan indultak el tegnap este. A nagyszabásu küldöttség az éjszakát Szegeden töltötte és különvonattal mentek át Makóra.

* **Tüz a Szacsvay-utcán.** Tegnap reggel fél hét tájban a Szacsvay-utca 38. számu házban tüz ütött ki. *Krausz* Éliás marhakereskedő lakásában a villamosvezeték rövidzárlat következtében kigyulladt és 8 méter hosszuságban égni kezdett. A tüzoltóság *Gráczer* parancsnok vezetésével vonult ki és hamarosan lokalizálták a tüzet.

* **Széchényi prelátus beteg.** Mint értesülünk, Széchényi Jenő prelátus-kanonok sulyos betegen fekszik a lakásán. A főpap még a mult héten részt vett a polgármesterek kongresszusán, és a püspök által adott ebéden, azután azonban nemsokára beteg lett, hogy orvosi rendeletre kénytelen volt ágyban maradni; lakásán nagy gonddal ápolják és remélhetőleg röviden fel fog épülni.

* **Egyezkedik a város a Várady-hagyatékban.** Dr *Némethy* Ferenc városi tiszti ügyész a *Várady* Zsigmond hagyatéki ügyében tudvalevőleg előzetesen jelentést tett, melyben kifejtette, hogy a végrendelet csupa ellentmondásokkal van tele. Szerinte a városra legelőnyösebb, ha kiegyezik az örökösökkel. Az örökösök fel is ajánlottak már 21000 koronát a városnak. A tiszti ügyész javasolja, hogy fogadja ezt el a város. A tanács tegnap foglalkozott a javaslattal és azt el is fogadta. Egyben megbizta Némethy Ferencet, hogy az egyezkedési tárgyalásokat kezdje meg az örökösökkel.

* **Zilahi Simon meghalt.** Zilahi Simon, a Budapesti Hirlap kiadóhivatali igazgatója vasárnap reggel hirtelen elhunyt. Zilahi a magyar ujságkiadás terén elévülhetlen érdemeket szerzett. Mint egyszerü falusi tanitó került annak idején a Budapesti Hirlaphoz, ahol csodás energiával küzdötte föl magát a diszes pozicióba és ahonnan lapját a magyar sajtó oly előkelő organumává segitette tenni. Zilahi mintegy másfél évvel ezelőtt kezdett betegeskedni, de azért a tevékeny ember nem szünt meg dolgozni. Régi cukorbaja bántotta, amelyhez érelmeszesedés járult. Még szombat este maga körül látta unokáit, kiktől szives szavakkal bucsuzott el. Vasárnap reggel fél hatkor még cseppeket szedett be s majdnem az olulsó percig teljes eszméletnél volt. Hat órakor következett be váratlanul a halál.

* **Dr Popeszku Györgyről** nagyszalontai információ alapján a minap hosszabb közlemény jelent **meg lapunk**ban. A közlemény adatait most az eltüntnek jelzett nagyszalontai ügyvéd megcáfolja. Dr Popeszku György itt járt Nagyváradon s kijelentette előttünk, hogy a róla forgalomba hozott hirek a valóságnak nem felelnek meg, ellene senki semmiféle feljelentést nem tett s ő meg sem szökött. Nagyszalontán volt irodáját szabályszerüen átadta dr Koós Mózes nagyszalontai ügyvédnek, ő maga pedig átköltözött Vaskóhra, ott nyit uj irodát. Mindezt szabályszerüen bejelentette az ügyvédi kamarának, amely a bejelentést tudomásul vette. A Nagyszalontáról forgalomba hozott hireket Popeszku ellenséges machinációknak nyilvánitotta, melyeknek semmiféle alapjuk sincs.

* **Öngyilkos ügynök.** *Fodor* Jakab kereskedelmi ügynök vasárnap délben a ház padlásán felakasztotta magát. Mivel azonban nem bizott a kötél erősségében, egy revolvergolyót bocsátott bus fejébe. Ugy találták meg lógva átlőtt halantékkal. A rendőrség részére hátrahagyott egy levelet, amelyben kéri, hogy ne boncolják fel. Gyógyithatatlan betegsége kergette a halálba.

* **Lesodort zászlók.** A heves szél a Szigligeti-szinház ormáról lesodorta tegnap a zászlórudat, amelyen két zászló is lengett (fekete és nemzeti szinü). A rud a háttérben lévő kőcimerre zuhant és megsértette. Tud-e erről a főmérnök ur?

* **Eljegyzés.** Ifj. *Vecsey* Imre, a fiumei kormányzósághoz beosztott miniszteri fogalmazó Abbáziában eljegyezte *Csanády* Jenő szalontai főszolgabiró müvelt és ünnepelt szépségü leányát, *Irénkét.*

* **Lakatos Ede halála.** Vasárnap reggel ismét kevesebb lett eggyel azoknak a kedves öreg uraknak a száma, akik még a régi jóvilágnak voltak a szereplői. Ezek közé tartozott *Lakatos* Ede földbirtokos, aki tegnap reggel rövid szenvedés után meghalt. Az öreg urat még pár nap előtt az utcán lehetett látni, amint hegyesre pedert fekete bajuszszal ugyancsak legényesen mérte az utcát, félrecsapott kalapja alól ugy nézett villogó fekete szemével erre a mai satnya nemzedékre, mintha mindenkit birokra akart volna hivni. Pedig hej de régen volt az ő világa! Valamikor, amikor még Tulka meg Görbed határa mind a Lakatos névre volt bekebelezve, de sokat látták az öreg urat a nagyszalontai vendéglők. *Czindri* Miska a hajdani hires szalontai cigány hétszámra huzta a fülébe. Ha meg be-be rándult a „Báránkába" a megye uraival, sok ideig beszéltek gavallér mulatságairól. Szerette mindenki az öreg urat. Oly szépen mulatni kevés ember tudott mint ő. Nem volt duhaj. Nem tört-zuzott. Nem puffogtatott revolverrel és mégis jól mulatott. Családját szerette s kedves uri modorával mindenkinek szeretetét kivivta. Az örökké jókedvü öreg urat pár nap előtt veszedelmes betegség döntötte ágyba és vasárnap reggelre végzett is vele. Halálát nagy kiterjedésü rokonsága gyászolja. Az elhunyt temetése kedden reggel lesz a füzes-utcai gyászos*háztól.* A család által kiadott gyászjelentés következőleg hangzik:

Özv. Csikszentsimoni Lakatos Edéné szül. Kiss Hermin, leánya Lakatos Ilonka, számos rokonok nevében legmélyebb fájdlommal tudatják felejthetetlen jó férjnek, legjobb édes apának, nagybátya és rokonnak Csikszentsimoni Lakatos Ede földbirtokosnak f. hó 5-én reggel 5 órakor, életének 76-ik, boldog házasságának 32-ik évében hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai f. hó 7-én d. e. 9 órakor fognak Füzes-utca 2. számu gyászháznál a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és az olaszi-i plebánia templomban megtartandó gyász-szentmise után az olaszi-i temetőben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghivatnak. Nagyvárad, 1913. okt. 5.

* **A birtokcsalás áldozata.** A budapesti rendőrség intézkedésére ifjabb Bálint Sándort, aki az Uray-féle birtokeladásnál mint egyik ügynök szerepelt, a beregszászi rendőrség letartóztatta. Uray Zoltán az ő üzelmeinek tulajdonitja, hogy rövid idő alatt 120.000 koronával károsodott, amit nem tudott elbirni és teljesen tönkrejutott. Amikor kihallgatták, könnyes szemekkel mondta dr Szentkirályi kapitánynak:

— Én nekem már mindegy, hogy zsákot fogok-e hordani, vagy felakasztom magamat. Csak a szegény nővéremet sajnálom.

Öngyilkossággal való fenyegetőzését, a melynek senki sem tulajdonitott jelentőséget, most beváltotta a tönkrejutott földbirtokos. Vasárnap délben hetei birtokán felakasztotta magát Uray Zoltán és mire nővére rátalált, már meghalt.

* **A kiállitás megnyitása.** Rendkivül szimpatikusan fogadta a közönség a *Fotoklub* és *Karácsonyi* Géza szobrász kiállitását, amelyet vasárnap délelőtt nyitott meg *Lukács* Ödön tanácsos. A kiállitást igen sokan látogatják s legszebb jele a sikernek az, hogy egyre-másra kapkodják a képeket és szobrokat. A vernissage igen ünnepélyes formák között ment végbe, elegáns közönség jelenlétében, akik közt nemcsak sok müélvező volt, hanem sok vevő is. Emelte a megnyitást a honvédzenekar nivós szereplése is. A kiállitást legmelegebben aiánljuk közönségünk figyelmébe.

* **Két öngyilkosság Margitán.** Margitai tudósitónk jelenti, hogy ott tegnap két öngyilkosság is történt. Az egyik öngyilkos *Kovács* Lajos 44 éves érszőllősi földmives volt. Tegnap délben bement *Szatmári* Gáborné lacikonyhájába, ahol megebédelt. Ebéd után, mikor fizetni kellett volna, előrántotta revolverét és sziven lőtte magát. Tettének oka ismeretlen. A másik öngyilkosság *Molnár* Ferenc hentesüzletében történt. Tegnap reggel, mikor a hentes felnyitotta az üzlet ajtóját, rémes látvány tárult szeme elé. Az üzletben egy ismeretlen férfi hullája feküdt. Nyakára kötél volt hurkolva, mellén hatalmas lőseb volt. Az esetről jelentést tettek a hatóságnál. Eddig azonban még nem sikerült az öngyilkos kilétét megállapitani.

* **A Vigadó mozgó bemutatója.** A japán szinmüvészet vonul fel ma a Vigadó mozgó vásznán. Világhirü japán drámát mutatnak be „A néma hős" cimen 4 felvonásban. Az exotikus müvészetnek hazájukon tul is elismert nevü alakjai vezetik a rendkivül érdekes darabot, a mely különös jellegzetességével nagy érdeklődésre tarthat számot. A remek müsor két kacagtató száma „Boby repül" és „Kázmér szakit" emelni fogja a hatást. Gyönyörü eredeti felvétel „Az Amblystoma" látképe. Az uj müsor csak kedden és szerdán látható.

x FELHIVJUK a nagyérdemü hölgyközönség szives figyelmét a **most megnyilt Rácz és Vass női divatszalonban** készülő eredeti **angol kosztüm** és **felöltőkre.** Mérsékelt árak. **Nagy Sándor-u. 17.**

x **Vörösbor!** Nyáron a legkellemesebb ital! Literje *96* fillér. — Csodaszép mézédes *csemegeszőllő;* kitünő pecsenye és *pezsgőborok; kőbányai* maláta és szalon *sörök, MERTZ NÁNDOR* csemegeüzletében, Körös-utca. Telefon: *448. sz.*

x **Erdekében áll,** hogy megrendeléseivel felkeresse *Biró László és Tsa* urinői- és papi szabókat. Meglepő olcsó árak, modern szabás, elsőrendü munka Sal Ferenc-utca 17. Telefon 832 sz.

* **Rimanóczy-étterem,** helybeli és vidéki intelligens családok találkozó helye. *Estélyek, társas vacsorák* és *összejövetelek* részére külön termek. *Kitünő italok, izletes magyar konyha. Abonensek elfogadtatnak.* Szives pártfogást kér *a bérlő.*

FLEGMAN
női-divat terme
kiváló szabásu
angol kosztümöt és francia ruhát mérsékelt árakban készit.

x **Farkas-féle parkett-pasta** tükör fényessé varázsolja parkettjeit! Kilója 2·40 kor. fél kilós próbadoboz 1·20 kor. Kapható: Farkas István Apolló Drogeriájában Nagyvárad. Rákóczi-ut (Fő-utca) 7. B. Fröhlich hentes üzlet mellett.

x **A városligeti kútháznál,** közvetlen az alagút mellett egy modern, télen is lakható három szobás szőllő-lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel azonnal kiadó, vagy előnyös feltételek mellett a ház örök áron eladó. — Cim a kiadóhivatalban.

x Szinházba menet találja a vásárló közönség az Aszódi-féle cukorka és csokoládé-bonbon üzleteit. Tisztelettel értesitem ugy a nagyváradi, mint a vidéki ellite közönséget, hogy ő felsége Vilmos német császár legkedveltebb cukorkáit Hildebrand udv. szállitó Berlinből kizárólag csakis nékem szállitja és igy a cukorka szakértő közönség most már különbséget fog tudni tenni cukorka között. Cukorkáim frissek és élvezhetőek, valamint olcsó árban számitom. A közönség figyelmébe ajánlom Kossuth-utcai főüzletemet hol reggeltől estig a 8-féle zamatu pörkölt kávék frissen és melegen a közönség rendelkezésére áll, elkülönitett kávé-pőrköldémben. Vigyázatot kérek — Rákócy-uti fióküzletem a Csokoládé király mivel csak kizárólag cukorkákat árusit, igy vasárnap egész nap nyitva van a közönség kényelmére. Kugler Gerbaud cukorkák és cukrászsütemények budapesti árakkal üzletemben kaphatók. Telefon rendeléseket kérek 635-, 610-, 10-16 A legcsekélyebb mennyisége: is azonnal gyorsküldönccel haza szállitom.

x **Az erdélyi kereskedelmi és automobilforgalmi r. t.** helybeni fiókja automobilokban, pneumatikokban, valamint az összes automobil-felszerelési és szükségleti cikkekben *Szilágyi Dezső-utca 6. szám* alatti (telefon 13-21.) telepén nagy raktárt tart. A cégnek modernül berendezett garages *Kórház-utca 6. szám* alatt (telefon 13-52.) van, hol ugy a helyi, mint az átutazó automobilok a legideálisabb garaget találják és egyuttal szükségleteiket is a legelőnyösebben szerezhetik be.

POVAZSÁN JÓZSEF
hatóságilag engedelyezett electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, bazár épület, szinház oldal.
Telefon 525. Telefon 525.

* **Ingatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

FIGYELEM! Óriási választékok iskola szerekben csak *Klein Vilmos és Társa* cégnél találhatunk u. m. iró és rajzszerek, iskolatáska 36 fillértől, könyvszijak 30 fillértől, továbbá fiu és leány intézetbeli fehérnemük, iskolai lüszter és cloth kötények, gyermek esőernyők, fiu sapkák 30 fillértől, gyermekharisnyák 20 fillértől. Téli alsóruhák, iskola munkák és mindennemü kézimunka anyagok. Csődből vásárolt 1500 drb divatos parket blousche 2·50 fillérért. 3000 elsőrendü férfi ing 2 koronától, gallérok 20 fillértől, 30000 méter arcfátyol 20 fillértől és minden e szakmába tartozó cikkek olcsón csak a fenti cégnél szerezhetünk be, Rákóczy-ut 18.

x **Zombor Sándor** sebész-orvosi müszer, kötszer és testegyenesitő gépek készitője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villany erőre berendezett mühelyében készit mindenféle fémcsiszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos-árban, levelekre válasz.

x **Értesités.** Tisztelettel értesitjük a n. b. rendelőinket, hogy Hatvany és Szentmiklóssy szücsök beltagja, Hatvany hosszabb külföldi tanulmányutról haza érkezett. Szives pártfogást kérünk Hatvany és Szentmiklóssy szücsök, Nagy Sándor-utca 1.

x **Két jogász sétál a városban,** szemben találják magokat egy régi ismerősükkel Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltünik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerezhet be mindenki *Nagy Sándor* férfi divatruha kereskedésében a *Zöldfa-utcán,* passagé-kapu mellett.

x **Meghóditotta a hölgyeket** MLLE JULIETTE elsőrendü mellfüző különlegességeivel Szinház-utca 4. Adorján palota (Emke mellett.) Telefon szám 827.

Elsőrendü modern hölgyfodrászterem a

Ramminger é

szinházi és hölgyfodrász

szemben a szinházzal.

Telefon 1076. Telefon 1076.

x **Ossi-tér 14. sz. házban** több lakás és üzlethelyiség minden órán kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-utca 6.

* **Kálvária-utca 20** számu uj háznál egy földszinti utcai modern 3 és 4 szobás lakás november elsőre jutányos árban kiadó.

x **Este van, este van,** kiki nyugalomban, kicsiny kis fiacskám alszik a karomban, bizonyosan álmodik kocsiról, lóról és egyébb játékról, hozok is én néki a **Párisi Bazárból.**

x **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad Rákóczi-ut 20. (Lévai M.-féle házban.) Javitások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegecselt vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tüzmentes vasajtók, sirkeritések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktüzhelyek. Lev.-lap hivásra azonnal megjelenek.

x **Ujhelyi Róza** nőikalap üzletét Rimanóczy-utca (Kolozsváry házba) Royal kávéházzal szembe helyezte át, hol eredeti párisi modelekből állandó választék áll a hölgyközönség rendelkezésére, mit olcsóbb boltbér mellett rendkivül jutányosan árusit.

x **Szőllős-utca 12. sz. házban** több egyszoba s mellékhelyiségeiből álló lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-u. 6.

x Szabadkai női tambura zenekar a Korona kávéházban. Ma és minden este a Korona kávéházban hangversenyez az országos hirnévnek örvendő szabadkai női tambura zenekar *Kurina* Mátyás karmester vezetése alatt egy elsőrangu erőkből összeállitott tambura és énekkar, naponta változatos müsorral, a társulat magán és ének számokkal müködik közre, a társulat tagjai., Szatmári Lilike, Balogh Mariska, Péchi Margit Szücs Annuska és Vég Micike énekesnők Kezdete este 8 órakor, szabad bemenet. Szives pártfogást kér Kurina Mátyás karmester.

x **Tekintettel a rossz pénzviszonyokra** leszállitottam az árakat. 3 pár női harisnya 1 kor. 3 pár fegyházban kötött férfi harisnya 78 fill. 1 pár patent gyermek harisnya 26 fill. 6 darab fin. vászon kendő 80 fill. 1 m. sweitzi himzés 24 fillértől. 1 m. csipke 2 fillértől. 1 pár nyári keztyü 30 fillértől kapható **Ungerleider Salamonnál** Szent János-utca 4. sz. alatt.

x Iskola idényre torna cipők 2 koronától kezdve. Gyermek cipők 20—25 számig 2 korona, 26—28 számig 4 korona, 29—34 számig 5 korona. Fiu boksz cipő 35—39 számig 7 korona, női chevrou vagy boksz cipő 7 korona, férfi chevrou vagy boksz cipő 8 korona. Finom női parti félcipők 5 korona, divatos férfi kalapok 3 koronától kezdve *Feketénél,* Szent-János-utca, Kispipa mellett.

Szülők figyelmébe!
Legjobb gyermek cipők
teljes fiu kelengyék legolcsóbban
REICHARD áruháza
cégnél kaphatók.

Egy jó házból való fiu tanulóul felvétetik fizetéssel
Tátray Gusztáv
kézimunka üzletében
Rákóczi-ut 4.

Valódi PERZSA szőnyegek
és legfinomabb kivitelü **CSILLÁROK** óriási választékban a Budapesti főüzletünkből megérkeztek. Meglepő OLCSÓ ÁRAK mig a készlet tart. Megtekinthető vételkényszer nélkül
vétel **STERNBERG** és eladás
régiség, ékszer és műkereskedés
Szt. László-tér, Kishidfő.

Fogak és fogsorok ugy kaucsukba mint aranyba foglalva szájpadlás nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkálat fog és gyökér huzás és tartós fogtömeséseket készit
Engel Dezső,
vizsgázott fogtechnikus.
N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

Legszebb és legolcsóbb
zománctáblák
Diósy Sománál
Telefon 839. Telefon 839.

SZINHÁZ

Heti müsor.

Kedd: Diákhercegnő.
Szerda: Diákhercegnő.
Csütörtök: Diákhercegnő.
Péntek: Verdi-requiem, Assunta Spina (Olasz dráma. Bemutató előadás.)
Szombat: Parasztbecsület. — Assunta Spina.
Vasárnap délután: Éva; este: Gyimesi vadvirág. (Népszinmü.)

Ünnepi előadás a szinházban.

Október hatodikán Jókai Szigetvári vértanuinak első felvonását adták a szinházban. Jókai szines, gyönyörü hazafias sorai pompásan hatottak ma is, amikor már a szigetvári vértanuk szavaiban a Bachkorszakra tett célzások rég nem hatnak az aktualitás erejével. De a költőiség erejével ma is hat minden sor s ha valaki olyan bensőséges erővel és férfias lendülettel viszi a közönség elé Jókai hazafias sorait, mint Hunyadi (Zrinyi), akkor ma is megvan a siker.

Utána a Parasztbecsület következett, ünnepi előadásnak, hétköznapi pongyolában. A régi szereplők, *Görög* Olga, *Medgyaszay, Pogány* Janka ma is minden tekintetben megállották helyüket. Az ujak annál kevésbbé. *Saruga* Irén Lola belépőjéből csak a szinfalak mögötti részt énekelte kifogástalanul. A nyilt szinen lámpalázt kapott és elejtette minden énekszámát. Még gyengébb volt *Szalma* Sándor Alfiója. Már az is baj, hogy mélyebb hangjai ugy szólván nincsenek. De még a tetejébe a szerepét sem tudta, a Santuzzával énekelt kettős befejezését csaknem teljesen elfussolta (pedig még ez a kettős indult a legjobban), általában énekéből is, játékából még inkább, hiányzott minden szin. Gépies leckefelmondás benyomását tette egész fellépése, mely még mint ilyen sem sikerült.

Az ének- és zenekar megfeleltek.

—r.

A Verdi requiem. Október hó tizedikén, pénteken este nagyszabásu Verdi emlékünnepet redez a Szigligeti-szinház, a mely méltóképen akarja megülni a világhirü olasz zeneköltő születésének századik évfordulóját. Ez estén a szinház énekes személyzete, a nagyváradi 101-ik gyalogezred megerősitett zenekarának kisérete mellett, Verdi ama hatalmas zenei alkottását, a requiemet, amelyet Manzóni halálának évfordulóján irt és amely egyike a tizennyolcadik század legmüvészibb templomzene szerzeményeknek. Ez alkalommal a drámát, Mascagni Parasztbecsület-e előzi meg.

Éva — vasárnap délután. E hét vasárnap délutánján a szinház operette-személyzete egy közkedvelt operettet: az Évát játsza. Ennek az előadásnak az a különösebb érdekessége, hogy az uj szereposztásban: Kállay Jolánnal a cimszeregben, ez alkalommal fogja először látni a délutáni közönség a bájos Évát.

IRODALOM

Az Élet c. szépirodalmi képes hetilap okt. 5. számában Török Gyula folytatja „Zöldköves gyürü" c. regényét, elbeszéléseket találunk Kádár Leheltől és Zöldi Mártontól. Verseket Sik Sándortól, Kosztolányi Dezsőtől és Franyó Zoltántól. Ezenkivül Raadványi Kálmán befejezi tanulmányát az irodalmi renaissanceról, Fülep Lajos cikket

irt a montecassioni bencések müvészetéről. A rendes eleven rovatok, irodalmi kritikánk egészitik ki az élet legujabb számát.

TÁVIRATOK

■■■

Hazabocsájtott katonák.

Béos, okt. 6.

A hadügyminiszter ma kiadott rendeletével az 1—14 hadtesthez behivott 1910—11-es póttartalékosokat hazabocsájtja.

—

Vasuti szerencsétlenség.

London, okt. 6.

Az egyik vasuti állomáson egy gyorsvonat belefutott a raktárba. A vonat felborult, a raktár kigyulladt. Több halott van és száz sebesült.

—

A harmadik jómadár.

Budapest, okt. 6.

A bolgár bank harmadik sikkasztóját Markó Danevet is elfogták Svájcban, Filipopoliszban fognak fölötte itélkezni. A másik kettő Budapesten kerül a törvényszék elé.

—

Lujza hercegnő ellen.

Bécs, okt. 6.

Lujza hercegnő ellen ma beadvány érkezett a birósághoz, amelyben gondnokság alá való helyezését kérik hitelezői. A hercegnő adóssága jelenleg 17 millió korona.

—

Pusztitó földrengések.

New-York, okt. 6.

A Panama-csatorna mentén óriási földrengések voltak. Több város nagy kárt szenvedett.

Róma, okt. 6.

Innen és Nápolyból erős, másfél percig tartó földrengést jelentenek. A nép precessziókat tart és sir. A rabok kitörtek Nápolyban és elszökdöstek. Campovasso városban minden középület rombadőlt.

—

Rossz izlésü grófnő.

Milanó, okt. 6.

Az itteni pályaudvaron öngyilkos lett Piffanó Helén nevü olasz grófnő, aki egy részeges és brutális mechanikusba volt szerelmes. A mehanikus egy mozzi szolgálatában állott, ott ismerkedtek meg és állandóan zsarolta a grófnőt.

KÖZGAZDASÁG

■■■

Országos baromfi vásár. Aradon a gazdasági egyesület folyó évi október hó 22-én országos tenyész baromfi vásárt rendez, melyre a bejelentések október hó 10-ig eszközölhetők a fenti cimnél. Amidőn ezen nagyszabásu baromfi vásárra felhivjuk az érdeklődők figyelmét, nem mulaszthatjuk el kiemelni azt, hogy annak megtekintése érdemre méltó.

Az ország minden részéből ottan lesz és bemutatja jószágát a baromfi tenyésztő, látni lehet szebbnél-szebb példányu baromfiakat, különböző szines tollazattal, de különösen annak hasznosságával ismerkedik meg az érdeklődő és tenyésztő, hogy melyik faj mi célnak felel meg legjobban és igy nemcsak a tenyésztők, hanem a ház asszonyai és üzletemberei teljesen tudatában lesznek annak, hogy jövőben mily irányt kövesenek emellett megjön a vásárlási kedv, megjön a baromfi tenyésztés nagybani elterjedése miáltal ugy a tenyésztők mint a társadalom csak nyerni fog.

—

Gabona üzlet.

Októberi buza — — —	10.58
Buza 1914. áprilisra — —	11.37
Októberi rozs — — —	8.12
Áprilisi rozs (1914) — —	8.92
Októberi zab — — — —	8.58
Áprilisi zab (1914) — —	8.88
Tengeri 1914 májusra — —	6·55

—

Budapesti értéktözsde.

Magyar hitelrészvény —	825.—
Osztrák hitelrészvény —	626.—
4%-os koronajáradék —	81.20
Osztr. magy. államv. —	696.—
Jelzálogbank — — —	425.—
Leszámitoló és pénzváltó —	511.50
Hazai bank — — — —	284.50
Magyar bank — — —	552.50
Keresk. bank — — —	3710.—
Rimamurányi — — —	680.—
Salgótarjáni kőszén — —	760.—
M. Ált. Kőszénbánya —	1036.—
Közuti vasut — — — —	642 50
Városi villamos — — —	360.—
Adria — — — — —	569.—
Atlantika — — — —	—.—

A szerkesztésért felelős:
Dr VUCSKICS GYULA.

Zálogkölcsönöket

arany és ezüstnemüekre, ékszerekre kulánsan folyósit a

„Biharmegyei Takarékpénztár Zálogintézete"

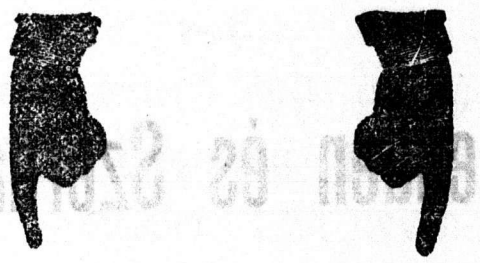
Kossuth Lajos-utca 3. szám.

Pénztári órák:
délelőtt 8—12. délután 2—5.
Telefon 148. sz. Telefon 148 sz.

Két középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak
fizetéssel felvétetik
a Szent László-nyomdában.

Apolló mozgóban

kedd, szerda csütörtök, péntek:

Pompeji végnapjai,

a világhirü Gasgualigyár korszakalkotó 6 felvonásos film csodája.

Előadások kezdete pontban 6, 8, fél 10-kor.

Mérsékelten felemelt helyárak.

Kedvezményes és bérletjegyek nem érvényesek.

AZ URÁNIA MOZGÓBAN

Kedden és Szerdán

a Vasgyáros

OHNET GYÖRGY regénye után, 4 felvonàsos szinmű.

Érdekfeszitő **világsláger.**

A kinematografia remekműve.

Árverési hirdetmény.

Alólirt királyi közjegyző közhirré teszem, hogy a folyó évi október hó 9-ik napján délután 4 órakor a »Nagyváradi Takarékpénztár« hivatalos helyiségében megtartandó nyilvános árverésen közbenjöttöm mellett az alább felsorolt részvények fognak csoportonként eladatni:

I. 353 darab egyenként 40 korona névértékü Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi takarékpénztári részvény 141 200 korona;

II 50 darab egyenként 200 korona névértékü nagyváradi Polgári takarékpénztári részvény 10.000 korona;

III. 3 darab Nagyvárad városi villamos vasuti részvény egyenként 200 korona névértékben 600 korona;

IV. 5 darab egyenként 200 korona névértékü berettyóujfalui Mezőgazdasági takarékpénztári részvény 1000 korona;

V 2 darab egyenként 100 korona névértékü berettyóujfalui Kereskedelmi és Iparbank részvény 200 korona;

VI. 10 darab egyenként 200 korona névértékü vaskóbi takarékpénztári részvény 2000 korona;

VII. 50 darab egyenként 200 korona névértékü nagyváradi Leszámitoló és Jelzálogbank részvény 10.000 korona;

VIII. 10 darab egyenként 200 korona névértékü Nagyváradi Népbank részvény 2000 korona; és

IX. 10 darab egyenként 200 korona névértékü Nagyváradi Agrár takarékpénztári részvény 2000 korona kikiáltási árban; az egyes csoportok szerint árverés alá bocsájtott részvények azonban szükség esetén a kikiáltási áron alól is elfognak adatni.

Árverelni szándékozók kötelesek minden egyes csoportra vonatkozólag a kikiáltási ár 10 százalékát az árverés megkezdése előtt árvereltető kezéhez bánatpénz gyanánt készpénzben letenni.

Árverési vevők kötelesek a vételárat árvereltető kezéhez készpénzben nyomban kifizetni, s ennek ellenében a megvett részvények s azok szelvényei részökre azonnal átfognak adatni, kötelesek ezenfelül árverési vevők a III-ik fokozat szerinti vételi illetéket eljáró királyi közjegyző kezéhez ugyancsak készpénzben nyomban leróni.

Kelt Nagyváradon, 1913. évi október hó 6-án.

Dr Örley György,
kir. közjegyző.

10.000 pár harisnya kerül eladásra! alábbi olcsó árak mellett.

3 pár kötött zokni 78 fill., 3 pár csikos zokni 1 kor., 3 pár női harisnya 1 kor., 3 pár gyerek zokni finom 1 kor., 3 pár gyerék patent harisnya 1 kor. Flor és selyem harisnyák igen olcsón. Férfi ingek jó minőségben 1·94 kor., női ingek 1·94 kor. Zsebkendők drb. 6 fillértől. Nyakkendők, ridikülök 30 fillértől.

Klein Sándor és Társa
Rákóczi-ut 14.

LÉVAI MÁRTON
r.-t.
sirkőraktára és kőfaragó telepe
Nagyvárad Rákóci-u. 20.

UFI YBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.
MOS!
gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztittatnak.

Gyár: Köröz-utca 13.
Felvételi üzlet:
Zöldfa Passage 93.
Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

Szőlőbirtokos urak figyelmébe!
Mielőtt
borsajtó
szükségleteiket beszereznék ne mulaszszák el dusan fölszerelt raktárunkat megtekinteni, a hol saját gyártmányu
vas álványos borsajtóink
többféle kivitelben előnyös árak mellett szerezhetők be.

Ruff Testvérek
lakatos és gazdasági gép műhelye.
Lukács György-u. 26.

Merza Kálmán

szijgyártó, nyerges
és bőröndös mester

Nagyvárad, Szent János-utca 48. sz.

Raktáron tartok minden e szakmába vágó cikkeket, ugymint: **disz- és igás-szerszámot,** nyerget és versenyostorokat. Kivánatra megrendelés után is készitek a legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig, **feltünő szolid árak mellett.**

Melocco Péter cementárugyár és építési vállalat részvenytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyváradi fióktelep: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38. Telefonszám 11-38.

Gyárt: Szabadalmazott géppel gyártott karmantyus portlandcement csöveket az összes szabványos méretekben és az abhoz való idomdarabokat, csömöszölt és vasbetétes, valamint portlandcement csöveket, kútgyürüket stb.

Márvány mozaiklap, műkő- és cementárugyár. Beton és vasbeton építési vállalat.

Elvállal: Utcák és házak csatornázását, hidak és vizmedencék szakszerü épitését. Nagyobb vállalatoknál **tervekkel és költségvetéssel szolgál.**

Meghivást az ország bármely részéből elfogad

Sürgős figyelmeztetés!

Ha illatszer, pipereszappan, kozmeticai, arc- és kézápolási, háztartási, hajápolási és általában mindenféle a kosmeticába vágó cikkeit a legjobból a legjobbakat olcsóbban a legolcsóbbnál akarja beszerezni, ugy kérje a harmadik kiadásban most megjelent «illatszer és háztartási értesitőnket» melyet ingyen és bérmentve küld: «HEZ» illatszer és háztartási cikkek szaküzlete nagyban és kicsinyben B.-pest, VIII., Kőfaragó-u. 7. sz.

A

jó bornak

nem kell czégér

mondják még ma is a régi öregek! Hogy mennyire igazok van, eléggé bizonyitja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult ujonnan berendezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kitünő saját termésü borai, **előzékeny kiszolgálás,** szolid polgári árak. **Abonensek naponta felvétetnek.**

Fontos értesités!

Tisztelettel értesitjük a nb. közönséget, hogy illatszer és háztartási üzletünket a folytonos emelkedő forgalom akadálytalan lebonyolitása céljából, kénytelenek voltunk tetemesen

megnagyobbitva áthelyezni: Budapest, VIII, Kőfaragó-utca 7. szám alá,

ahol ezentul mindennemü szakmánkba vágó igényeket továbbra is a legkifogástalanabbul elégithetünk ki.

Figyelem! Tekintve, hogy reményünket, igen tisztelt vevőközönségünk b. pártfogásával minden tekintetben valóra váltotta, amit mi viszont méltóképen honorálni akarunk, elhatároztuk, hogy ezentul minden hónapban egy

ingyen bevásárlási napot rendezünk,

Minthogy ezen ingyen nap feltételeit itt részletezni, helyszüke miatt, nem lehet. Kegyeskedjék erre vonatkozó részletes körlevelünket kérni, melyet a most megjelent **24 oldalas illatszer és háztartási értesitőnkkel együtt kivánatra bárhová, ingyen és bérmentve megküldünk.** Cimünk:

Parfumerie „Hez" illatszertár és háztartási cikkek szaküzlete, Budapest, VIII., Kőfaragó-utca 7. szám.

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy

papi és civil ruha tökéletességét

áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hivásra személyesen kiutazom.

Alkalomra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi- és polgári szabó.

Szent János-utca 32. (Saját ház.)

ALAPITTATOTT 1898-BAN.

Kálvária-utcán egy üres telek eladó.

Tüzijáték kiállitás

Özv. Kádár János-né

elsőrangu füszer- és csemege kereskedésében.

a legelsőbbrangu különlegességek előnyös **bevásárlási forrása.**

Kugler H. Gerbaud főraktára.

Telefon 85. sz. Telefon 85. sz.

Üzlet áthelyezés

a

Hungária cipőgyár

r.-t.

(ezelőtt Moskovits Farkas és Tsa.)

Bémer-téri fiók üzletét

október 1-én ugyancsak azon házba, Rákóczi-uti részén levő **Ujhelyi-féle** női kalap üzlethelyiségbe helyezi át.

A legszórakoztatóbb

hangszereket szállitja

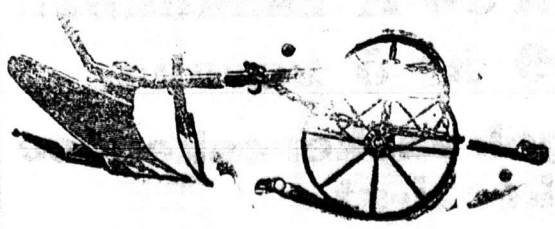
Wágner „Hangszer-Király"

Budapest, Jozsef-körut 15. (Telefon.)

A milánói, párisi és londoni kiállitáson az első dijjal kitüntetve.

Hegedü, 16 drb. felszereléssel 12 korona.
Jogásztárogató, billentyükkel 16 korona.
Kétsoros hangverseny harmonika 25 korona.
Beszélőgép, hatalmas hangu 40 korona.
Csodaréztrombita, erős, 6 korona.
Varázsfuvola, ajándékkal 4 korona.
Javitási szakmühelyek!

Fényképes árjegyzék ingyen! Óvás! Ügyeljünk a „Wágner" névre és a 15. házszámra.

Ekék, vasboronák őszi szántásra

előnyös árban, készpénzfizetés mellett a GITYE-gyárban kaphatók.

Terménytisztitó rosta aratási idényre gyári árban. **Borprések, szőlőzuzók** már most megrendelhetők jutányos árban **présfelülnyomóval,** ezek mind készpénzfizetés esetén **olcsó árban. Minden darab szavatossággal.**

Gitye Demeter Fia gépgyára Nváradon. Templom-tér

Legolcsóbb bevásárlasi források!

Alapittatott 1893. **Freund Benjámin** Alapittatott 1893.

műórás, ékszerész és látszerész

Nagyvárad, Rákóci-ut, Széchenyi-szálloda épület.

RITKA ALKALOM.

Üzletem átalakitása miatt a teljes raktáramat kiárusitom eddig nem létező leszállitott árban, arany-, ezüst-, nikkel órákat, aranyláncokat, gyürüket, fülfüggőket és más ékszernemüeket, kina-ezüst tárgyak, ingaórák, látszereknél 50% engedmény.

Tátray Sándor

telefon 558. telefon 558.

NAGYVÁRAD

Körözs-utca 11. sz.

Épület és műlakatos vizvezeték és vasszerkezeti munkák.

ÉGI LANT

ker. katholikus imádságos és énekes könyv, diszes vászonkötésben

1 K 30 fillérért

kapható a Szt. László-nyomda részvénytársaságnál.

Deutsch Simon

bútor-asztalos Őr-u. 6.

Elvállal olcsó árban háló-szoba-, ebédlő- és szalon berendezéseket, ugyszintén előszoba és konyha berendezést. Hivásra megjelenek.

Oláh Sándor

épület- és műlakatos

Beöthy Ödön-u. 43.

Elvállal minden e szakmába vágó uj munkákat és javitásokat jutányos árban. Takarék tüzhelyek állandóan raktáron. Költségvetést kivánatra küldök.

Jenny [illegible]

órás, ékszerész és látszerész. Ajánlja dúsan felszerelt óra és ékszer nagy raktárát jutányos árban. **Szent János-u. 39. sz.** Óra és ékszer javitásokat pontosan eszközölt.

Tanuló felvétetik.

Petry Árpàd

órás- és műszerész

Nagyvárad, Rákóci-ut 9.

Tarzoly és Risztó mellett, a Rimanóczy-palotával szemben. Mindennemü müszerészi munkak szakszerü javitàsa elfogadtatik.

UJ keztyüs és sérvkötő készitő!!

Keztyük mérték után gyorsan es legjutányosabb árban készittetnek. Bali keztyük 70 cm. hosszu, csak 6 korona. Tisztitások és javitások azonnal eszközöltetnek **Ruganyos sérvkötők** 4 korona.

HORVÁTH R.

Nagyvárad, Szt János-utca

Johann Maria Farina Gegenüber dem Rudolfsplatz

csakis ez a valódi

kölniviz, kölniviz-pouder és kölniviz-szappan.

Kapható drogériákban gyógyszertárakban és illatszertárakban.

Ne tessék elfogadni

Kölniviz-szappant, kölnivizet és pudert, ha nincsen rajta az eredeti és egyedül valódi, **de sokszor utánzott JOHANN MARIA FARINA Gegenüber dem Rudolfsplatz. Akkor sem kell elfogadni** helytelen és utánzott **kölnivizet, kölniviz-poudert és kölniviz-szappant,** ha az itt jelzett **eredeti készitmény** nem volna kapható az ön lakhelyen, mert a **világhirü cég** magyarországi képviselete:

Holczer Emil Zoltán, Budapest, VIII. ker., Szigetvári-u. 16. szám

egyszerü levelezőlapra azonnal válaszol és közli hol szerezhető be az **eredeti minőség.**

Kapható **Nagy-Váradon: Farkas István** és **Darvas István** drogeriájában.

Eredeti

Meteor kályhák,

kályhatálcák és ellenzők,

fa- és széntarték,

valódi porosz fütőszén

házhoz szállitva 50 K° zsákokban kimérve 100 K° 5 korona.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése Rákóczi-ut.

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyváradon.